

Bokse:

Anna Skyggebjerg, forfatter til 'Introvert – stå ved dig selv': ”Ingen er 100 procent introvert eller 100 procent ekstrovert. Vi befinder os hver især et unikt sted i det kontinuum, der strækker sig fra *meget introvert* til *meget ekstrovert*. Man kan befinde sig hvor som helst i det kontinuum – også lige midt i, og dermed være en person, som har lige god adgang til sine ekstroverte og introverte sider. Det kaldes at være ambivert.”

Otte typiske egenskaber for introverte og ekstroverte

Introverte:	Ekstroverte:
• Foretrækker at slappe af alene eller sammen med nogle få venner	• Kan lide at være midt i tingene
• Betragter kun dybe forhold som venskaber	• Kender masser af mennesker og betragter dem som venner
• Behøver hvile efter ydre aktiviteter – selv efter dem de nyder	• Føler aktivitet som en brændstofpåfyldning – bliver ivrig efter mere
• Lytter ofte, men taler meget om emner, som er vigtige for dem	• Er tilbøjelige til at tale mere, end de lytter
• Virker rolige, selvbeherskede og kan lide at iagttage	• Nyder småsnak – endog med fremmede
• Er tilbøjelige til at tænke, før de taler eller handler	• Taler eller handler uden behov for at tænke først
• Oplever, at de bliver tomme i hovedet i grupper eller under pres	• Er i almindelighed ganske livlige
• Kan ikke lide at blive jaget med	• Finder behag i afveksling – keder sig over ensartethed

Kilde: 'Fordelen ved at være indadvendt' af doktor i psykologi, Marti Olsen Laney (2002)

Artikler til Fagbladet Folkeskolen

Når tale er guld og tavshed et problem

Introverte børn kæmper en stille kamp for at passe ind i et skolesystem, som dyrker det ekstroverte – i et skolesystem, hvor mange introverte føler sig forkerte.

Af Asbjørn Brandt-Pedersen

Camilla sidder og kigger på de andre, mens hun nøje lytter efter, hvad de siger. Det gør hun som regel, når der er gruppearbejde i hendes folkeskoleklasse på Store Magleby Skole nær Dragør. Sådan har det været hele hendes skoletid. Når hun indimellem tager ordet, er det kun for en kort stund, og så giver hun sig igen til at lytte. Til at observere de andre. Det undrer hendes lærere, for hun klarer sig godt skriftligt, og de beskriver hende som en kvik elev. Alligevel byder hun ikke ind i gruppen, hvor de andre elever får lov til at tage ordet og styringen.

Hun har ganske vist selv troet det, men Camilla Lærke Lærkesen er hverken genert eller lider af sociale fobier. Hun er det, man i psykologien kalder for introvert. Faktisk er hun meget introvert, og netop det personlighedstræk giver hende vanskeligheder i det danske skolesystem, som det ser ud i dag. I omgivelserne på Store Magleby Skole kæmper Camilla en stille kamp for at leve op til de faglige og sociale krav, som hun møder hos lærere, klassekammerater og oppe i sit eget hoved – en kamp hun har til fælles med mange introverte skoleelever landet over.

Det udadvendte ideal

Ifølge danske eksperter er cirka hver tredje dansker introvert. Om vi er introverte eller ekstroverte, er et prisme, som psykologer og terapeuter bruger til at se igennem, så vi kan opnå større forståelse for os selv og menneskene omkring os. Det gør de, fordi det er et af de grundlæggende karaktertræk, som har størst indflydelse på vores personlighed. Vi befinder os alle et unikt sted på spekteret mellem de to yderpoler 'introvert' og 'ekstrovert', og vi har alle introverte og

ekstroverte sider. Alligevel har hjerneforskere de seneste år været i stand til at udføre en række studier, som viser, hvordan hjernerne hos introverte og ekstroverte reagerer forskelligt på ydre påvirkning. Som introvert bliver man hurtigere udmattet af at være sammen med mange mennesker i lang tid ad gangen, man har et større behov for ro for at kunne koncentrere sig, og man har brug for længere tid til at danne sig en mening.

Sætter man disse behov ind i en moderne folkeskole med stigende uro i klasselokalerne, længere skoledage og mere gruppearbejde, begynder der at tegne sig en udfordring for de introverte elever. Og kigger man på omgivelsernes forventninger til børnene, bliver udfordringen ikke mindre. Det fortæller Frank Spring, som gennem mange år har forsket i pædagogisk psykologi og ledelse, skrevet flere bøger om udsatte børn, og som er adjunkt ved University College Sjælland, hvor han blandt andet underviser kommende lærere. Han har sammen med Heidi Honig Spring skrevet bogen 'Stille stemmer' om tavse og indadvendte børn i den inkluderende folkeskole. Frank Spring mener, at børnene i skolen påvirkes af nogle underforståede logikker i samtiden, om hvilke personlighedstyper samfundet efterspørger – i dagens samfund er det den ekstroverte.

”I skolen kommer vi nok til at understøtte en bestemt personlighedstype, som stemmer overens med tidens idealer om hurtighed, at turde træde frem og det at være i stand til at præstere under pres. Vi har i samfundet en idé om, at mange positive kvaliteter forbindes med det at være udadvendt. Også fordi lærerne i dag har så meget at se til, er det en fordel for dem, hvis eleven oftere melder sig på banen, og derfor er lettere at vurdere rent fagligt,” siger han.

Når gruppearbejdet er overstået, bliver Camilla tit sur på sig selv over, at hun ikke har sagt mere. Det får hun jævnligt at vide af sine lærere, at hun skal. Hver gang tænker hun, at nu skal hun tage sig sammen. Nu skal det ske. Men når hun kommer ind i klassen igen, ender hun alligevel med at holde sig tilbage.

Camilla forstår det ikke selv. For selvom det måske kunne tolkes sådan, er Camillas tilbageholdenhed ikke udtryk for manglende interesse eller engagement. Hun foretrækker

bare ofte at lytte til, hvad de andre har at sige frem for selv at snakke. Og når hun en gang imellem får lyst til at sige noget, har hun brug for at formulere det inde i sit hoved, før hun siger det, så det lyder helt rigtigt. Ofte betyder det, at en anden når at sige det, hun ville sige, eller at samtalen bevæger sig videre, så hendes perfekt formulerede sætning ikke længere virker relevant. Og så er der jo ingen grund til at sige den højt.

Den sorte klaps forbandelse

Spørger man to fagpersoner med daglig kontakt til børn, som mistrives i skolen, føler mange introverte elever et så stort pres for at blive mere udadvendte, at det fører til både angst og sociale fobier. Det gør det, fordi børnene har svært ved leve op til de forventninger og krav, som omgivelserne stiller til dem. Psykolog Camilla Holmgaard, som også lever af at holde foredrag om mindfulness for børn på landets skoler, vurderer, at ni ud af ti af de cirka 50 børn, som de seneste år er blevet henvist til hendes praksis fra landets skoler, er introverte.

”De lider næsten alle sammen af præstationsangst. Og så sammenligner de sig selv med de andre og tror, at der er noget galt med dem, fordi de ikke er lige så udadvendte. De slår sig selv i hovedet med det. Men for de introverte børn er det simpelthen udmattende at skulle have så mange andre børn omkring sig hele dagen og lave så meget gruppearbejde, som man gør i skolen i dag. Derfor reagerer de ofte ved at vende sig ind i sig selv i et forsøg på at finde ro,” siger Camilla Holmgaard.

Familieterapeut Pia Beck Rydahl deler Camilla Holmgaards opfattelse af, at mange introverte børn føler sig forkerte. De børn, som hun har forløb med, kommer enten på forældrenes eller deres eget initiativ. Ligesom Camilla Holmgaard oplever Pia Beck Rydahl, at langt størstedelen af de børn, som har brug for hendes hjælp, er introverte. Det mener hun, i høj grad hænger sammen med, at mange forældre og lærere mangler forståelse for, hvad det egentlig vil sige at være introvert.

”I skolesystemet forventer man, at børnene rækker hånden i vejret, og man er god til at fortælle dem, at de skal gøre det, men af en eller anden grund er man ikke altid så interesseret i, hvorfor nogle børn ikke rækker hånden op eller snakker i timen. Man tror måske, at der er noget galt med dem, fordi de ikke gør det. Men det giver selvværdsproblemer, når børnene ikke føler sig

gode nok, som de er, og så får de lyst til at gemme sig, og det bliver en ond cirkel. Det kan endda lede til sociale fobier for dem,” siger hun.

Hun fortæller, at det særligt opleves som en udfordring, når børnene skal tale foran hele klassen.

”For mange af dem er det, det værste de ved, fordi de har haft dårlige oplevelser med det før. De bliver bange for at sige noget, der er forkert, så ryger forbindelsen oppe i hovedet til de hurtige svar, de bliver nervøse, og så går den sorte klap ned,” siger Pia Beck Rydahl.

Da klokken ringer til frikvarter på Store Magleby Skole, forvandles skolens gange og udendørsarealer til én stor, larmende legeplads. Så her er Camilla ikke. I stedet er hun med tre veninder søgt ned i kælderen – derned hvor de andre børn sjældent kommer – og her sidder de på hver deres gamle træstol i et rum uden vinduer og lægger planer. Næsten hvert frikvarter forløber på denne måde. De planlægger, hvordan de skal blive accepteret af de populære børn i klassen. Pigerne er inspirerede af Grease, som de alle har set, hvor en af hovedpersonerne går fra at være den stille, kiksede og nørdede pige med briller og til at være den smukke, udadvendte og populære pige – en pige, som går i læderjakke og har touperet hår. Pigerne beslutter sig for at ændre i deres garderobe.

En såret moderfølelse

De seneste år er introversion så småt begyndt at klemme sig ind i mediebildet. Særligt amerikanske netmedier leverer på nærmest ugentlig basis artikler med blandt andet gode råd til at udnytte sine introverte sider på arbejdspladsen og i privatlivet. Blandt de lidt mere besynderlige indslag finder man gode råd til at date en introvert samt historier om, hvorfor introverte er ideelle at have som nære venner. Også på boghylderne er begrebet ved at vinde indpas – både i USA og i Danmark. I 2012 udgav amerikaneren Susan Cain sin bog 'Ro – styrken ved at være introvert i en højtråbende verden', der, som titlen antyder, angriber tendensen til, at det i dag ofte er den, som råber højest, der får ret. I 2013 udgav Anna Skyggebjerg bogen 'Introvert – Stå ved dig selv' med en lignende dagsorden. Anna Skyggebjergs er uddannet magister i litteraturhistorie, men det er ikke afsættet for hendes bog. I stedet er afsættet hendes erfaringer fra sit eget liv som

introvert og som mor til en introvert søn og en ekstrovert datter.

I sin bog skriver hun blandt andet, hvordan det frustrerer hende som mor, at hendes introverte søn ikke får nær så meget anerkendelse fra omgivelserne, som hendes ekstroverte datter gør. En dag fik hendes søn Jacob, som mange andre elever før ham, at vide i skolen, at han skulle være mere fremme i bussen og mere aktiv i timerne – især når der var gruppearbejde. I stedet for at tage en samtale med Jakob om det, tog hun en samtale med Jakobs lærere.

”Jeg fortalte dem, at jeg ikke synes, det er fair med det store fokus på gruppearbejde og den meget ensidige fortolkning af, hvordan man viser engagement i timerne. Det er en favorisering af de ekstroverte elevers talenter og præferencer. Det fortjener også anerkendelse at vise sit engagement på andre måder: at lytte; at reflektere; at komme med få, velvalgte kommentarer. Det har stødt både min moderfølelse og min retfærdighedssans, at han ikke får nær så meget anerkendelse fra omgivelserne, som min datter gør. Så jeg har kæmpet meget for ham,” siger Anna Skyggebjerg.

Camilla ser sig selv som asocial og sær. Hun elsker at sidde derhjemme med en skål cornflakes i skødet og bladde gennem sin mors gamle Ude og Hjemme, tænke over hvordan forskellige mennesketyper opfører sig, eller skrive små historier i sin notesbog. Hun fortæller ofte de andre børn, som vil lege med hende, at hun har ondt i hovedet, så hun kan gå alene hjem til sig selv, når den hektiske skoledag er ovre, og hun nyder stilheden og de dybe samtaler med veninderne i det tomme kælderlokale. Hver gang larmen fra skolen forsvinder bag dem, og pigerne går ned ad den mørke trappe til kælderen, føler hun sig lidt lettet. Men det gør ikke længslen efter at tilhøre den populære gruppe mindre.

Styrken ved at være introvert

Når vi i skolen lægger så stor vægt på, at børnene er i stand til at markere sig mundtligt i store grupper, handler det ifølge Janne Skakon, som forsker i psykologi ved Københavns Universitet, om, at det er skolens pligt at forberede eleverne på det arbejdsmarked, de en dag skal ud i. Hun har 14 års erfaring som erhvervspsykolog og konsulent i erhvervslivet.

”Det er rigtigt, at der i skolen er et relativt

stort fokus på social interaktion og samarbejde, men det har også sin funktion, fordi vi alle er indbyrdes afhængige af hinanden på arbejdsmarkedet. Det er vigtigt at lære for børnene, for forskning viser, at mennesker som er gode til at begå sig socialt generelt klarer sig bedre i arbejdslivet samt på en række andre parametre,” siger hun.

Hun fortæller, at introverte sagtens kan blive gode til at holde foredrag for mange mennesker og til at samarbejde med andre – selvom det kræver en større indsats fra dem at komme ud af deres indre komfort zone. Og så minder hun om, at der på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet også er fordele ved at være introvert.

”Fordybelse og koncentration er i et læringsmiljø vigtige kvaliteter, og fordi introverte ofte er i god kontakt med deres indre liv, kan de være meget selvsikre og afklarede, hvis de finder sig til rette i omgivelserne. Det er ikke alle introverte, som ikke trives,” siger Janne Skakon.

Selvom Camilla er meget introvert, er hendes klasselærer Rine Korte ikke bekymret for hende. Det ville hun være, hvis Camilla ikke var så intelligent og så godt rummet i sin familie, som hun er. Camilla selv er bekymret. Eller det var hun.

Meget er sket, siden Camilla Lærke Lærkesen havde sin daglige gang på Store Magleby Skole. I dag er hun 22 år, læser retorik på Københavns Universitet og bor med sin kæreste i Indre København. Siden hun gik ud af folkeskolen har hun gået til flere coachingforløb for blandt andet at lære at blive bedre til smalltalk og til at tale foran mange mennesker – men også for at lære at udnytte styrkerne ved hendes introverte væsen, som at fordybe sig, koncentrere sig og reflektere over tingene. Adspurgt om, hvad hun ville sige til sit yngre jeg, hvis hun havde muligheden, giver Camilla Lærke Lærkesen sig tid til at tænke lidt, mens sætningerne former sig i hendes hoved.

”Jeg ville forsøge at forklare hende, at det med at være introvert også bare er en måde at være på. At der ikke er noget galt med det,” siger hun.

Pres gør introverte elever mere stille

”Du skal sige mere.” Sætningen er formentlig blandt de mest brugte til skole-hjem-samtaler landet over, men trods de gode intentioner bag den, giver den ofte bagslag. I stedet har introverte elever brug for lærerens forståelse og accept.

Af Asbjørn Brandt-Pedersen

”Lærerne efterlyser redskaber til at forstå de stille børn, og det kan jeg godt forstå, for det er ikke så enkel en problematik, som man umiddelbart kunne tro. Noget af det, som overraskede mig mest, da vi skrev vores bog, var, at tavsheden kan forstås og forklares på så mange forskellige måder.”

Sådan siger Frank Spring, som er adjunkt på University College Sjælland, har mange års forskning i psykologi og ledelse bag sig, og som sammen med Heidi Honig Spring har skrevet bogen 'Stille stemmer' om tavse og indadvendte børn i den inkluderende folkeskole. Når sølvpapirskugler og papirfly flyver gennem luften, og lyden fra virale videoklip spiller fra børnenes smartphones, rettes lærerens fokus naturligt mod de larmende elever, mener han. Men selvom de fylder mindre, må man ikke glemme de stille elever, som ifølge Frank Spring ofte er ambivalente omkring deres stille væsen. På den ene side har de et behov for, at det bliver anerkendt og accepteret, men samtidig sidder de også ofte med et usagt ønske om sige mere i klassen, så de kan føle sig som en del af det sociale fællesskab og blive anerkendt for deres faglige kunnen.

Hvis man spørger Frank Spring, er der intet vundet ved at fortælle dem, at de skal sige mere. Det samme mener Ingrid Lund, som specialpædagog og familierapeut ved Universitetet i Agder i Norge, og som nok er den person i Norden, der har forsket mest i stille og introverte elever. Det skyldes, at der på trods af de velmenende intentioner i sætningen, ”du skal sige mere”, ligger en række implicite budskaber bag, som let kan misforstås og være med til at opretholde elevens tavshed.

”Du skal sige mere”

- Implicit budskab nr. 1: Det er et problem at være stille

Udfordring: Stilheden kan være naturlig

Som lærer er tavshed en særligt kompliceret udfordring, da den både kan være udtryk for dybereliggende problemer hos barnet, men også bare kan skyldes, at barnet er introvert af natur.

”Nogle elever er bare mere stille af natur, end andre er, men man kan sagtens være stille og trives. Det behøver ikke at være udtryk for et problem i elevens privatliv, og det behøver ikke være et problem for eleven. Men hvis man som lærer italesætter det som et problem, bliver det ofte også opfattet sådan af eleven,” siger Frank Spring.

Som samfund har vi en idé om, at børnene skal være meget verbale – og en tendens til at gøre stilheden til et problem – også når barnet selv trives fint med den. Det fortæller professor ved Universitetet i Agder, Ingrid Lund.

”Det er en svær balance som lærer, for børn har brug for at træne deres sociale kompetencer til, når de skal ud i verden og klare sig blandt andre mennesker. Meget i den sociale situation handler om træning. Hvis barnet trives med et stille sind, må man forsøge at finde den rette balance mellem at udfordre barnet og lade det vælge sin egen vej,” siger hun.

Løsning: Gå i dialog med barnet

For at finde ud af, om det stille barns adfærd er udtryk for mistrivsel – for eksempel problemer i hjemmet, at barnet føler sig udenfor eller måske ligefrem psykiske vanskeligheder, som kræver behandling, bør man som lærer have en løbende dialog med barnet – men det forudsætter tillid i relationen. Det ser Frank Spring som en af hovedkonklusionerne i 'Stille stemmer'.

”Det bedste, korte råd, jeg kan give, er, at man som voksen sammen med eleven finder ud af, hvad baggrunden for tavsheden er, og derpå finder den rette måde at arbejde med tavsheden på. Det kan tage tid og kræver tålmodighed, men selvom man har travlt, er det vigtigt at komme i dialog med de stille elever. Som det fremgår i reformen, skal trivsel i skolen jo styrkes, og det gælder også de stille og introverte elever,” siger han.

En god tommelfingerregel til at finde ud af, om barnet trives med sin tavshed, er at holde øje med, hvilken tilgang klassekammeraterne har til barnet.

”Når tavshed hindrer venskaber og

sociale relationer, gør det, at livskvaliteten forringes. Så hvis man kan se, at barnet ikke inviteres ind i fællesskabet af klassekammeraterne, vil der nok være tale om et problem, som man skal forsøge at gøre noget ved. Men det er en menneskeret at være stille, og der er ikke noget galt med, at en elev gerne vil være alene indimellem,” siger Ingrid Lund.

”Du skal sige mere”

- Implicit budskab nr. 2: Det vil altid være godt for eleven at sige mere

Udfordring: Dårlige oplevelser kan skræmme

Når et barn først har taget sig mod til at tage ordet i klasseundervisningen, er det vigtigt, at det også får en positiv oplevelse ud af det. Ellers risikerer oplevelsen at afskrække barnet fra igen at forsøge.

”Hvis den stille elev bliver mødt negativt med drillerier eller hån fra klassen, vil det blot bekræfte elevens selvforståelse om at være dårlig til at tale foran mange mennesker – og måske endda fasttømre en oplevelse af at være marginaliseret,” siger Frank Spring.

Professor Ingrid Lund fortæller, at tavsheden hos nogle af de stille børn, hun har snakket med, er blevet grundlagt af dårlige oplevelser helt tilbage i børnehavetiden.

”Forskningen viser, at mange af de unge, som er stille, er det, fordi de har dårlige oplevelser med i bagagen. Når de bliver mobbet, eller de andre børn griner af dem, når de åbner munden, vil det helt naturligt få de introverte børn til at trække sig mere ind i sig selv,” siger Ingrid Lund.

Løsning: Skab et trygt miljø

Når Ingrid Lund taler med de stille børn, som gerne vil ændre deres rolle, går et ord igen: *tryghed*.

”De har alle sagt til mig, at de er klar til at blive udfordret, hvis bare det er af en voksen, de kender og har tillid til. Hvis det er en voksen, de føler sig trygge ved. Og hvis det er i rammer, de føler sig trygge ved. Eleverne skal have forståelse for hinandens udfordringer og ikke le, når de andre begår fejl. Det er vigtigt, at man som lærer får stoppet denne opførsel, så de stille elever føler sig trygge til at forsøge sig,” siger hun.

Det vil ofte hjælpe, hvis de andre elever i klassen får øjnene op for de mere stille elevers kvaliteter. Her er lærerens kendskab til

forskellige metoder og hendes konkrete planlægning afgørende, hvis man spørger Frank Spring.

”Man kan eksempelvis under et gruppearbejde uddelegere forskellige roller i gruppen ud fra sin viden om de enkelte elever, og sikre at den stille elev får opgaver, der demonstrerer hendes værdifulde bidrag,” siger han.

Og så hjælper det at være bevidst om gruppesammensætningen, når der skal laves gruppearbejde.

”Sætter man en introvert elev i en gruppe med fire ekstroverte, får den introverte elev ikke et ord indført,” siger Ingrid Lund.

”Du skal sige mere”

- Implicit budskab nr. 3: Det er let at sige mere

Udfordring: Både indre og ydre forhindringer

Som lærer kan man let undervurdere, hvor svært det er at komme ud af rollen som den tavse elev. Både for eleven selv og for omgivelserne kræver det omstilling, når den stille elev begynder at snakke mere.

”Som mennesker gør vi det, vi har lært, og det vi er bedst til. Hvis barnet omgås andre ved ikke at sige så meget, har barnet sandsynligvis lært, at dette er den mest hensigtsmæssige og måske også mest trygge måde at være i relationen til andre på – på godt og ondt. Og så kan det være svært at ændre adfærd og lige pludselig skulle omgås mennesker på en anden måde. Det gælder også i forhold til at skulle agere anderledes i løbet af en skoledag,” siger Frank Spring.

Blandt klassekammeraterne kan det også opleves som en udfordring, når de sociale mønstre i gruppen pludselig ændrer sig. I ’Stille stemmer’ beskriver Frank Spring og Heidi Honig Spring et eksempel med en dreng fra sjette klasse. Til at begynde med deltog han ikke aktivt i nogen af sine lektioner, men sammen med klasselæreren fik han lagt en plan, som indebar, at han skulle vælge én lektion i løbet af dagen, hvor han sagde noget. Initiativet blev mødt positivt af drengen, som også begyndte at sige mere, men lærerne bemærkede, at det blev mødt knap så positivt i resten af klassen. Ofte fik han ikke lov til at fuldføre sine svar, for når han forsøgte, opstod der afbrydelser og uro i klassen, hvor eleverne blandt andet kastede papirkugler og viskelædere

efter hinanden. Noget lærerne aldrig havde observeret i klassen før. Spørger man Frank Spring, kan årsagen til klassekammeraternes opførsel sandsynligvis forklares med, at de begyndte at føle sig utrygge.

”I en gruppe danner vi opfattelsen af os selv, gennem den måde andre forholder sig til os på. Vi er kun noget i kraft af, at andre forholder sig til os – altså at man får feedback fra omgivelserne. På den måde hænger relationerne i en klasse sammen i et bestemt mønster af kommunikation og adfærd. Når en elev pludselig ændrer adfærd, bliver mønsteret forstyrret. Det kan medføre at andre i klassen oplever, at deres position – og selvforståelse – bliver truet af forandringen. Og derfor ser man nogle gange, at de andre elever ubevidst forsøger at presse den stille elev, som forsøger at ændre adfærd, tilbage i den rolle, han før havde”, siger Frank Spring.

Løsning: Tag små skridt

Hvis man forsøger at hjælpe en tavs elev til at sige mere, må man også anerkende, at det ikke bliver let for eleven, og at det er en proces, som kan tage tid og kræver støtte. I sin forskning har Ingrid Lund snakket med både lærere og stille og introverte elever. En dag sagde en lærer til hende, at de børn, som trækker sig tilbage fra klassen, selv har truffet valget og derfor også selv må melde sig på banen igen. Den holdning er hun stødt ind i flere gange, men det er en

holdning, hun meget gerne vil have ændret.

”Mange lader dem bare være i fred, men hvis der er mange voldsomme børn, vil de stille børn trække sig. Også selvom de har et ønske om at sige mere. Og så har de ikke en chance, hvis læreren ikke er opmærksom på dem og hjælper dem,” siger hun.

Når hun i forbindelse med sin forskning snakker med børn, som af den ene eller anden grund er stille, er budskabet entydigt.

”De børn, jeg har snakket med, siger alle, at de voksne ikke må opgive dem eller stoppe med at spørge ind til dem. Ofte er det en god idé at gå ind i et samarbejde med dem om, hvad man som lærer kan gøre, og hvad de selv kan gøre for, at de kommer på banen, hvis det er noget, de har lyst til. Det er også vigtigt, at eleven selv tager initiativet, og først gør det, når hun føler sig klar. Man må tage små skridt ad gangen og lægge små delmål,” siger Ingrid Lund.

Antal tegn: 10.615